

sådant modificeret bopælskrav som stridende mod etableringsreglerne.

Bortset fra denne bemærkning til direktivforslaget om bjergværksdrift giver de hidtil gennemførte direktiver og fremsatte direktivforslag ingen oplysning om Fællesskabernes stilling til bopælskrav. Tidligere danske sonderinger har heller ikke givet klarhed på området. På denne baggrund er der efter udvalgets opfattelse ikke grund til at rejse spørgsmålet om bopælskrav som et opklaringspunkt under forhandlingerne med Fællesskaberne. Spørgsmålet må løses for de enkelte bopælskravs vedkommende, efterhånden som der måtte blive behov herfor. Da det er givet, at en række bopælskrav må ophæves, synes det imidlertid praktisk at medtage bopælskrav i den foran foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i ratifikationsloven. Med henblik på udnyttelse af en sådan bemyndigelse bør styrelserne undersøge begrundelserne for de enkelte bopælskrav og overveje, hvorvidt disse begrundelser efter en dansk tilslutning kan bære opretholdelse af kravene i forhold til statsborgere og selskaber fra EC-landene.

3. Forbud mod filialer af udenlandske selskaber

I de tilfælde, hvor den danske lovgivning kræver indfødsret som betingelse for persons etablering som selvstændig erhvervsdrivende, stilles der normalt krav om hjemsted i Danmark for selskaber med begrænset ansvar. Som oftest giver lovbestemmelserne dog samtidig adgang til oprettelse af danske filialer af udenlandske selskaber under forudsætning af, at filialbestyreren opfylder kravene til erhvervsdrivende personer. Disse tilfælde frembyder ingen særlige problemer i forhold til Fællesskabernes etableringsregler. Hvis loven derimod udelukker udenlandske selskaber fra at oprette danske filialer inden for erhverv, hvor danske selskaber kan drive filialvirksomhed, må der gives selskaber fra EC-landene adgang til at oprette filialer i Danmark, efterhånden som de pågældende erhverv liberaliseres inden for Fællesskaberne. Den foran foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i ratifikationsloven bør også indeholde hjemmel herfor.

III. EEC-reglerne om udveksling af tjenesteydelser

Efter EEC-traktatens art. 59 skal restriktioner, der hindrer fri udveksling af tjenesteydelser inden for Fællesskabet, gradvis afskaffes i løbet af overgangsperioden, for så vidt angår statsborgere i medlemsstaterne, der er bosat (hjemmehørende) i en anden af Fællesskabets stater end modtageren af den pågældende ydelse. Bestemmelsen tydeliggøres i art. 60, stk. 2, hvorefter leverandøren af tjenesteydelsen med forbehold af bestemmelserne i kapitlet om etableringsretten (d. v. s. uden at oprette nogen filial eller lignende) midlertidigt kan udøve sin virksomhed i den stat, hvor ydelsen udføres, på samme vilkår, som den pågældende stat fastsætter for sine egne statsborgere. Art. 66 gør bestemmelserne i art. 55-58 om etablering anvendelige også på tjenesteydelser, hvilket bl. a. betyder overførelse af undtagelsen for offentlig myndighedsudøvelse, og at selskaber ligestilles med fysiske personer. For tjenesteydelser på transportområdet og for bankernes og forsikringssselskabernes tjenesteydelser, i det omfang disse er forbundet med kapitalbevægelser, henviser art. 61 til kapitlerne om transport og om kapitalbevægelser.

Som ved etableringsretten er der vedtaget en almindelig plan for liberaliseringen, der opregner stort set de samme restriktioner som etableringsplanen med de undtagelser, der følger af tjenesteydelsens midlertidige karakter, samt fastsætter en tidsplan, der i store træk svarer til etableringsplanens.

Liberaliseringen af tjenesteydelser inden for de enkelte erhverv sker som ved etableringsretten gennem rådsdirektiver. De fleste direktiver omfatter både etablering og tjenesteydelser inden for vedkommende erhverv.

For så vidt angår indfødsretskrav, kan i det hele henvises til fremstillingen foran under etableringsreglerne. Derimod frembyder bopælskrav særlige problemer for udvekslingen af tjenesteydelser, idet traktatens regler herom netop forudsætter, at leverandøren er hjemmehørende uden for den stat, hvor han udfører tjenesteydelsen. Det fremsatte direktivforslag om visse tjenesteydelser fra advokater nævner derfor også bopælskrav blandt de restriktioner,